

PRISTUPI

NACRT PROGRAMA I PLANA ZA PRVI STUPANJ POUKE U VJERI

Josip Jakšić

Sadržaj plana obuhvaća teme, jedinice i ciljeve od prvog susreta na vjeronauku do aktivnog sudjelovanja u bogoslužju. Načinjen je prema priručniku za pomoć vjeroučiteljima i roditeljima u katehezi: Josip Jakšić, Bog je s nama. Kateheze za vjeroučitelje i roditelje kao pomoć za odgoj djece u vjeri. Priprema na euharistiju, KS, Zagreb, 1986.

Nacrt ovdje znači okvir građe te određenje ciljeva, odn. u kom smjeru se treba kretati u ponuđenoj građi. Program i plan kateheza je postavljen po temama tako da se građa prema prilikama, vremenu, prostoru, tehničkim pomagala i kvaliteti grupe može sužavati ili u pojednim naglascima proširiti, a isto tako da se spaja s bogoslužjem u crkvenoj godini i uvrsti u samo bogoslužje, u aktivnosti s djecom i roditeljima.

Uvažavajući dostignuća vjerske pedagogije i suvremene biblijske teologije, kao i plodove drugih znanosti napose antropologije i psihologije, dajemo prednost objavi i Božjoj riječi, smatrajući da je to jedini ispravni put za naš prostor i vrijeme.

Poslije rata nismo bili u mogućnosti pratiti i slijediti razvoj kateheze u svijetu, osobito u zapadnim zemljama. Zadnjih dvadeset godina mnogo se toga učinilo na području stručne katehetske literature i priručnika, predlažu se

suvremene metode katehiziranja koje radi teških uvjeta na terenu i nesistematske katehizacije ostaju neostvarene. Mi se ne možemo mjeriti s narodima gdje uz župnu katehezu postoji i školska, gdje prostorni i vremenski uvjeti kao i tehnička i materijalna pomagala nisu problem. Što, kako i koliko će poučavati u vjeri, i na koji način, prepušteno je u nas zauzetosti, nadahnutosti i inventivnosti pastoralnih radnika.

Životna stvarnost naših vjeroučenika je od obitelji do obitelji, od mjesta do mjesta, od župe do župe različita. Današnja situacija života stavlja pred Crkvu nove zadaće s obzirom na vjeronauk. Pod utjecajem tehnike, urbanizacije i socijalizacije promijenio se i način života djece. Time su i uvjeti vjere postali drugačiji. Životna pitanja o smislu života su ostala doduše ista, ali današnji čovjek na njih traži odgovore na drugačiji način. To je doprinijelo jasnijem uvidu u odnose između čovjeka i objave i ujedno postavilo zahtjev vjerskoj pouci da se više osvrće na iskustveno područje vjeroučenika, te da zahvati i plodove drugih znanosti u odgoju vjere. Stoga i nije čudo što neki misle da vjeronaučni plan i program trebaju sastaviti stručnjaci koji poznaju razvoj i dostignuća suvremenih znanosti, dok drugi tu čast daju praktičarima koji poznaju situaciju na terenu. U svakom slučaju treba vrednovati životnu stvarnost vjero-

učenika, temeljne potrebe naviještanja za ostvarenje cilja, uvažavati iskustvo objave, znanosti i čovjeka koji je pozvan u posvemašnjoj autonomnosti na Božje posinaštvo.

ŽIVOTNA STVARNOST NAŠIH VJEROUČENIKA

Velike promjene su se dogodile u obiteljima. Obitelj je rastrgana, nema zajedničkog života. Gdje zajednički život i postoji uglavnom se ne rukovodi vjerom. Često osnovna iskustva sigurnosti u životu, radost, opraštanje, doživljaj bolesti i smrti, što dijete kao prve utiske života dobiva kod kuće, ne dobiva prožete kršćanskom vjerom. Samo manjina djece doživljava u svojim kućama zajednički život molitve i slavljenja blagdana s liturgijskim sadržajem. Razgovori o vjeri su u mnogim obiteljima strani pa se osjeća manjak kršćanske kulture. Naš se vjeronauk mora bezuvjetno osvrtnati na te činjenice i bez straha na njih odgovoriti, i zahvatiti i one koji dolaze bez ikakvog vjerskog predznanja. Mnoge pretpostavke vjerskog odgoja u obitelji koje su nekad bile same po sebi razumljive, sada mora stvarati ili nadopunjavati vjeroučitelj. Vjeronauk se ipak uvijek mora spajati sa životom u obitelji, bez nepoštednih kritika roditelja koji su imali drugačiji ili pak možda nikakav vjeronauk te ne osjećaju potrebu vjerske prakse. Koliko je god to moguće po informacijama i motivacijama, uvijek isponova valja pokušati s roditeljima zajedno ići naprijed u odgoju djece. U našoj životnoj stvarnosti vjeronauk treba shvatiti kao priliku trajnog katekumenata odraslih putem pristupa djeci.

Djeca još nisu kadra stvarati odlučujuće zaključke za život, no osjećaju raskorak odgoja u obitelji, školi i crkvi, te su zbunjena kompromitirajućim stavovima i različitim nazorima na svijet. K tome treba dodati utjecaj televizije i drugih mas-medija koji im nude nekontrolirane sadržaje koje ona još ne mogu vrednovati. Djeca se brzo uključuju u osnovna iskustva svijeta starijih i način života. Postaju potrošači, sudionici u prometu itd. Razvoj obitelji s prosječnom dvoje djece uključuje ih prerano u svijet odraslih i staraca. S druge strane mnoga djeca ne doživljavaju svijet svojih roditelja,

OSNOVNE POTREBE NAVIJEŠTANJA KATEHIZIRANJA S OBZIROM NA ŽIVOTNO ISKUSTVO

U kršćanskom odgoju ide se za tim da dijete zauzme pravilan stav prema sebi, drugome, svijetu i Bogu. Ide se za izgradnjom ličnosti i osobnosti. Dijete pronalazi svoje mjesto kod kuće, u školi, u crkvi. Dolazi samo do odgovora na pitanja: tko sam i kome pripadam.

Psihologija ubraja povjerenje, inicijativu, samostalnost (autonomiju) i smisao za rad u osnovne postavke odgoja. Pučki bismo to sročili: biti na čistu sa sobom i s drugim. Vjeroučitelj i vjeronauk mogu u ovom osnovnom katehiziranju mnogo pomoći rastu osobnosti ako poznaju i vrednuju ove postavke. Sveto pismo u cijelosti, a posebno Evanđelje promatra čovjeka kao slobodnu osobu koja je pozvana na vlastitu odgovornost za svoj i tuđi život. Da to osjeti, djetetu će pomoći mnoge zgode iz svijeta Biblije, koji je i naš svijet. Jednako tako treba shvatiti i poruku prapovijesti u kojoj nalazimo projekciju života svakog čovjeka u životnoj stvarnosti poslije grijeha, jer smo po djelima i riječima Isusovim pozvani u nadi k Ocu. Iskustvo te vjere, zadatak je našeg vjeronauka. Zato govoriti djeci o počecima zla, grijeha i smrti ne znači narušavati iskonsku dječju radost, već pokazati na iskustven način ostvarenje čovjeka u Bogu, kao novi oblik postojanja čovjeka kojega nam je već ostvario Isus. To znači na biblijskim događajima učiti kako se Bog odnosi prema ljudima. Ljudi su se odvrtili od Boga, ali se Bog unatoč tome okreće njima, štoviše, on ih traži; ne kažnjava ih zauvijek, već im javlja prvu Radosnu vijest; spasava ih konačno i oprašta. Cijeli Isusov život pun je nade u oprostjenje i spasenje, pun je pouzdanja u Oca, a nikakvo zdvajanje i razočaranje u njegovu životu nema mjesta.

DIJETE KAO SADRŽAJ VJERONAUKA U ODNOSU NA OBJAVU

Nacrt programa i plana vjeronauka u prvom stupnju želi prikazati vjeru Crkve u njezinoj živosti i životvornosti s temeljnim karakteristikama susreta Boga i čovjeka i čovjeka u

zajednici vjere. Boga ne promatramo kao predmet, ne analiziramo ga filozofski, već ga osobno doživljavamo kao osobno biće. Bog nam postaje bliz u osobama, događajima i stvarima. Sve to postaje stvarno po liturgiji i blagdanima. Po aktivnom sudjelovanju na vjeronauku i liturgiji dijete će se osjetiti kao subjekt. Doći će do međuprožimanja osobe i sadržaja, vjeronauk će postati osobno događanje vjere. Dijete će početi reflektirati svoje postupke s obzirom na vjeru zajednice kršćana i doživjeti iskustvo spasenja. Ako to uspije, ono će iznutra dobiti osnovni i temeljni pristup vjeri bez sistematskog učenja „Creda” Crkve. No zadaća vjeronauka nije samo posredovati doživljaje i iskustva. Samo doživljavanje ne može vjeroučenike dovesti do odgovorne i reflektirajuće vjere. S rastom učenici sami teže za znanjem, obaviještenošću i podacima o vjeri. Tako dolazimo do kršćanskog vidika primjerenog dobi vjeroučenika. Čovjek je doživljajno i iskustveno biće. I učenje je doživljaj i iskustvo. Svaka životna okolnost je i situacija učenja. Najprije dijete doživljava stvarnost u kojoj živi, osjeća i prima. Smisljena prerada doživljaja, osjeta i osjećaja vodi iskustvu. Budući da osnovci nose sa sobom malo doživljaja i iskustava, sama se vjeronaučna pouka mora za njih pobrinuti.

CILJEVI U NASTAVI VJERONAUKA

Ciljevi opisuju smjer i namjere svega vjeronaučnog odgojnog napora. Prema stupnju važnosti razlikuju se:

a) *Vodeći ciljevi*: zahvaćaju najviše domete vjeronaučne zadaće i protežu se u spektru svih ciljeva pojedinih jedinica.

b) *Usmjerujući ciljevi*: daju točnije domete zadanog cilja, ali mogu biti djelomično i izvan njegovog djelokruga. U vidu našeg predmeta mogu se formulirati četiri usmjeravajuća cilja:

– otkriti religiozno u životu i svijetu oko nas;

– postati svjestan doživljajnog svijeta i religioznih predodžbi;

– upoznati temeljne postavke Isusova navješćaja;

– upoznati život s Bogom po Isusu Kristu u sakramentima ispovijedi i pričesti.

c) *Opći ciljevi*: povezuju jedinice prema vodećem cilju, ali ne idu u detalje nastavnih podataka. U predloženom planu većinom je zadano više općih ciljeva koji se u pravilu ostvaruju tek na kraju ovog stupnja vjeronaučne pouke.

S obzirom na psihičke domete prema kojima su postavljeni ovi opći ciljevi mogu biti:

– *kognitivni*: to su nastavni ciljevi iz područja mišljenja, opažanja i pamćenja.

– *afektivni ciljevi*: pogađaju područja čuvstva, interesa, stavova i vrednovanja.

– *psihomotorno-instrumentalni ciljevi*: to su nastavni ciljevi iz područja snalažljivosti i znanja.

Na području znanja ovdje ostajemo na razini prvog susreta te ne smatramo potrebnim ići u daljnja razrađivanja; jer je to zadatak kasnijeg vjeronauka gdje se znanje produbljuje u vidu spirale.

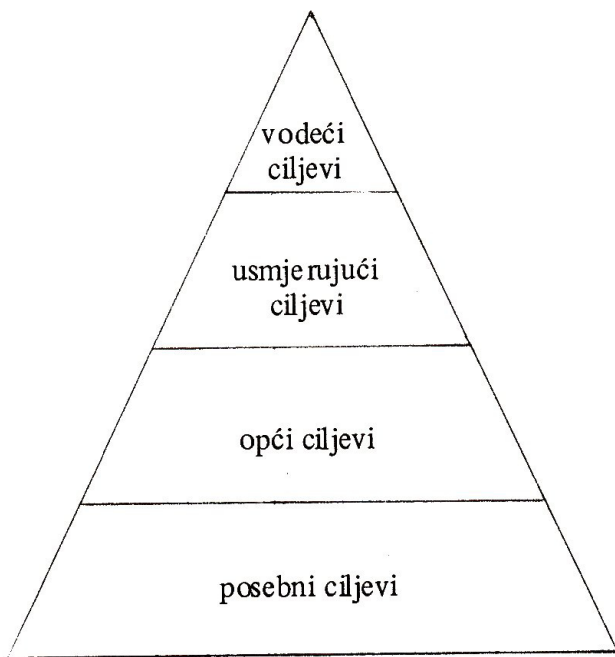
– *posebni ciljevi*: najdonji stupanj hijerarhije nastavnih ciljeva vjeronauka tvore posebni ciljevi. Njih razvija sam vjeroučitelj iz sadržaja vjeronaučne nastave. Ovi su ciljevi većinom plod podataka drugih ciljeva pojedinih pouka, a pokazuju se u konkretnoj primjeni u životu, dakle u praksi.

Prikaz hijerarhije vjeronaučnih ciljeva u prvom stupnju vjeronaučne pouke vidi na slijedećoj stranici (41).

NASTAVNI SADRŽAJ VJERONAUKA

Nastavnim ciljevima podređeni su nastavni sadržaji. Na prvom su mjestu sadržaji koji izražavaju neposredna iskustva djeteta i omogućuju priključke na njegovu antropološku situaciju. To su pretkateheze koje pripremaju plodno tlo za međuprožimanje ljudske situacije i poruke Božje riječi pomoću otvaranja vjeri. Ove nam pretkateheze pokazuju konkretno polje i kvalitetu tla na koje treba pasti navješćaj Božje riječi.

Poslije pretkateheza slijede za prvu godinu vjeronauka teme iz prapovijesti spasenja bez kojih se ne može realno govoriti o potrebi spasenja, Adventu i navješćenju jer nam bez toga sva kateheza o tim važnim pitanjima izgleda praznom. Teme za prvu godinu vjeronauka su jezgrovite, kratke, s naglaskom prvog susreta i

- primanje ispovijedi i pričesti. Puno sudjelovanje sa zajednicom u liturgiji
- ciljevi daljnje pripreme. Mogu prelaziti granice postavljenog vodećeg cilja
- povezuju jedinice prema vodećem cilju
- dijelovi ciljeva koji se mogu praktično primijeniti i ispitati

biblijskom porukom koja nam je ovdje jedino važna.

Za drugu su godinu vjeronauka poslije pretkateheza, teme i jedinice svrstane u blokove oko velikih likova u Starom zavjetu, liturgijskih vremena i blagdana, te oko lika Isusa Krista kao Isusa iz Nazareta, zatim Sina Božjega i proslavljenog Gospodina. Teme složene u blokove ne smiju se shvatiti kao zadatak nekog sistematskog biblijskog poučavanja, već se prepušta vjeroučitelju koje će tekstove obraditi na vjeronauku, koje u liturgiji, a koje će samo premostiti pripovijedanjem. Ipak prednost damo interpretativnom čitanju i dramatiziranju teksta. Neki će se tekstovi primijeniti u „Pokaznim misama”, drugi kroz liturgijsku godinu, a neki i na katehetskim slavljinama. Ovdje bi bili na mjestu i prijedlozi za djecu primjerenu pouku, ali ovu temu ispuštamo radi velikih razlika u mogućnostima i uvjeta na terenu.

GRANICE VJERSKOG ODGOJA

Vjera je u svojoj biti milost (usp. Ef 2,1–10), ne ovisi o ljudskoj odlučnosti, ali traži pristanak volje i razuma, jer ona je i osobno otvaranje čovjeka Bogu i okretanje ljudskog bića prema smislu života (usp. Heb 11,1).

Kod svih preduvjeta i povoljnih faktora za vjeru u svijetu djeteta kao što su: roditelji vjer-

nici, živa župna zajednica, dobar vjeronauk, ne možemo reći da je lako odgojiti vjeru u mladom čovjeku. Vjera ostaje uvijek osoban milosni odgovor pojedinca na Božji poziv po svjedočenju drugih, u krajnjoj liniji Crkve. Do zrelog vjerničkog odgovora dolazi se u tijeku životnog puta. Taj se životni put mijenja od predloženog i ponuđenog, do vlastitog traženja i lutanja, kroz nagnuća i odluke, kroz kritike i krize. Dijete u osnovnoj školi to nije u stanju. Ono ipak može vjerovati s odraslima i biti na pravi i ispravan način istinski pobožno.

Djeca iskuse svjedočanstvo vjere Crkve, ali se spotiču i na nevjeru drugih ljudi. Vide i nedosljednost samih kršćana. Pred ovakvim i sličnim činjenicama nailazi vjerski odgoj na granice. Vjeronauk stoga mora ostati u poniznoj i skromnoj službi vjere i njenog odgoja sa sviješću da i najboljom ponudom bez milosti Božje ne može osigurati potpuni uspjeh.

Zadaća vjeronauka je da omogući djetetu iskustva, razumjevanje i motive vjere, te da ga pripravi na godine koje dolaze. Ako vjeronauk i ne dovede svu povjerenju mu djecu do potpune i samostalne odluke vjere, ipak će dotični imati o vjeri odgovarajuću sliku, znat će vrednovati uvjerenja drugih ljudi, te će postati sposobni da ne budu ravnodušni pred pluralizmom nazora na svijet, već da se pomoću dobivenih osnovnih sudova snalaze i opredijele za smisao

života, jer je jedna od današnjih zadaća vjeronauka i ta da nauči djecu razmišljati.

NACRT PROGRAMA I PLANA ZA PRVU GODINU VJERONAUKA

Godišnja tema: Bog je s nama

Godišnji ciljevi: Otkrivamo djeci iskustvo vjere, pripadnost Bogu i Crkvi. Stvaramo uvjete za formiranje grupe koju kanimo uključiti u život zajednice vjernika. Po pretkatehezama i pripremljenoj atmosferi u dogovoru s roditeljima, želimo djeci omogućiti susret s Bogom Ocem Stvoriteljem svega i susret s Isusom našim Spasiteljem.

(Kod upisa djece na vjeronauk pojedinačno razgovaramo s roditeljima i upoznajemo se sa vjerskim stanjem u obiteljima iz kojih nam djeca dolaze. Pozovimo roditelje na suradnju u odgoju vjere. Možda ćemo među njima naći i one koji će nam rado pomoći na širem planu kod druge djece.)

Teme i opći ciljevi:

1. *Zašto smo došli na vjeronauk?*

Posvješćujemo situaciju u kojoj djeca žive u obitelji, školi i društvu. Zajedno s djecom stvaramo zadaću našeg prvog vjeronaučnog programa (priručnik *Bog je s nama*, strana 22, vidi i str. 21...).

2. *Upoznajmo sebe.* Svrćamo pozornost djece na oblike života. Ljudi žive na najvišoj stepenici života (str. 23).

3. *Upoznajmo Boga. Slike o Bogu.*

Probudimo sposobnost u djece da se na vlastiti način pokušaju izražavati o Bogu (str. 23–24).

4. *Bog nam govori.*

Prvi uvid u Bibliju i prvi susret s Božjom riječi kroz ljudsku riječ (str. 24).

5. *Svijet je Božji.* (Post 1–2; Bog je Stvoritelj neba i zemlje). Bog postoji kao Stvoritelj. Čovjek je stvoren na sliku Božju. Bog je stvorio samo dobro (str. 32–24).

6. *Bog stvara čovjeka i ženu.* (Post 2,7–8. 16–18. 21–25). Tko ili što je čovjek? Čovjek je prah zemaljski, ali i živa duša, odbljesak Božjega duha (str. 35–37).

7. *Bog je stvorio i nevidljivi svijet.* (Ps 103, 19–22; Otk 1,7–9; Izl 23,20–23a; Tob 12,

15–20).

Postoje stvari koje ne vidimo. Kako ulazi zlo u svijet i u čovjeka? Bog je čovjeka stvorio kao „vrlo dobrog“ (str. 38–41).

8. *Prvi ljudski grijeh – biti kao Bog.* (Post 3,1–24). Čovjek je bio prevaren i odvratio se od Boga. Bog je ipak na strani čovjeka (str. 42–45). Uočimo prvu Radosnu vijest!

9. *Slavimo Advent ili Došašće* Slavimo u obitelji, na vjeronauku i u crkvi. Čitamo Božju riječ: Navještenje Mariji – roditelju Spasitelja, Lk 1,26–38 (str. 95); i Pohod Elizabeti – susret dviju majki, Lk 1,39–56 (str. 98). Učimo adventske pjesme.

10. *Slavimo blagdan svetog Nikole.* (Priredbu, darove i slavlje pripremamo zajedno s roditeljima. Za dogovor sazovimo roditeljski sastanak.) Činiti dobro znači činiti Božje djelo.

11. *Kajin ubija brata Abela.* (Post 4,1–15). Borba dobra i zla događa se u ljudskom srcu. Otkrijmo djeci u našim prilikama Kajina i Abela. Abel nevino ubijen predlika je Isusa Krista (str. 46–48).

12. *Slavimo Božić.* Slavimo u obitelji, na vjeronauku i u crkvi. Čitamo Božju riječ: Danas vam se rodio Spasitelj – Krist, Gospodin. (Lk 2,1–21, str. 101). Radujmo se! Isus je dar Božji ljudima. Slava Bogu na visini!

13. *Susret s Isusom. Isus ljubi djecu.* (Mk 10,13–16): Prve spoznaje vjeroučenika o Isusu javnom životu i naviještanju (str. 155–156).

14. *Isus liječi bolesne.* (Mk 7,31–37; ili čitanje: Lk 18,35–43). Ljudi su osjetili i spoznali da je Isus više nego samo čovjek (str. 141–142); jer: *Isus daje gluhima čuti, nijemima govoriti.* Isus je i nama otvorio uši za svoju riječ i oči za svoja djela.

15. *Isus ima moć opraštati grijehe.* (Mk 2,1–12). U Isusu je Božja moć opraštanja i ozdravljenja. Isus je Sin Božji (143–145).

16. *Isus nas uči moliti.* (Mt 6,5–14). Očenaš je najvažnija i najbolja molitva. Sigurno je već sva djeca znaju napamet. Od sada će je moliti s razumijevanjem. Načini kršćanskog moljenja (str. 146–150).

17. *Korizma, vrijeme priprave za Uskrs.* Pregled najvažnijih događaja iz Evanđelja i liturgije od Cvjetnice do Uskrsa. Križni put. (Razgo-

varamo s učenicima kako ćemo aktivno sudjelovati kod obreda.)

18. *Pođimo na izvor ljubavi.* (1 Iv 4,7.8. 9.11.19–21). Pokorničko slavlje. Tumačimo smisao Korizme (str. 231–233).

19. *Slavimo Uskrs.* Na vjeronauku, u obitelji, u crkvi. Radosni smo što ćemo obnoviti svoj krsni zavjet. Sudjelovati ćemo sa svijećama. Donijet ćemo za Uskrs hranu na blagoslov. Aleluja. Kraljice neba.

20. *Učenici su prepoznali Isusa u lomljenju kruha.* (Lk 24,13–35). Kako je Isusova Radosna vijest došla do nas? Upoznajemo djecu s elementima bogoslužja. Zašto se kršćani sastaju svake nedjelje? Slavimo Boga (str. 203).

21. *Isus šalje apostole u svijet.* (Mt 20). Isusovim se učenicom postaje ucjepljenjem u njegov božanski život po krštenju. Pripadati Isusu znači u životu biti njegov učenik. Drugima govoriti o Isusu. (Sazovemo roditeljski sastanak. Formiramo grupu za pripremu na prvu pričest. Na župnoj misi predstavimo buduće prvopričesnike.)

NACRT PROGRAMA I PLANA ZA DRUGU GODINU VJERONAUKA

Godišnja tema: Po Isusu Kristu Bog je uvijek s nama.

Godišnji ciljevi: Slijedimo objavu Staroga zavjeta po velikim likovima povijesti spasenja: Abraham, Josip, Mojsije. Ono što je izraelski narod doživljavao samo na trenutke u zgodama svoje povijesti, mi to u Novom zavjetu, po Isusu Kristu u sakramentu euharistije, imamo kao trajnu prisutnost. Polazna točka i glavni cilj nam je odgoj vjere u Isusovu prisutnost u euharistiji i život s Bogom u Crkvi po euharistiji.

Teme i opći ciljevi:

1. *Naša crkva i mi u njoj.* Upoznajmo crkveni prostor i njegovo uređenje. Naučimo se ponašati u crkvi. Nađimo svoje mjesto. (str. 25).

2. *Sve se ne može izmjeriti.* Mnoge stvari ne možemo izmjeriti, a važnije su nam za život od onih koje mjerimo (str. 25–26).

3. Ljudi misle i pitaju. Životna pitanja traže odgovor. Odgovori su različiti (str. 26–27).

4. **ABRAHAM PRAOTAC NAŠE VJERE.**

4.1. *Božji poziv i blagoslov.* (Post 12, 1–5.7;

13,7–9.11–12.14–18;14,11– 14.16–20). Abraham se susreo s nevidljivim Bogom. To je pravi Bog koji mu nudi poruku i blagoslov. Cilj nam je da djeca osjete tko je vjernik. Melkisedekova žrtva je prasluka euharistije (str. 49–52).

4.2. *Abrahamova vjera i Savez s Bogom.* (Post 15,1–6; 17,1–7.9.16.19; 21,2–3). Bog ostaje vjeran svom vjerniku. Abrahamov Bog je i naš Bog (str. 53–55).

4.3. *Bog kuša Abrahama.* (Post 22,1–13. 15–18). Bog traži vjeru, povjerenje, a ne žrtvu. Vjera se dokazuje u kušnji kao ljubav (str. 56–58).

5. *Počeci Božjeg izabranog naroda.* (Post 26, 24; 10; 37; 39–50). Josip je Bogu poslušan, vjeran i pravedan. Za te svoje vrline uživa sreću, sigurnost i Božji blagoslov unatoč zlu koje mu stalno prijete (str. 59–66). Dolazak Izraela u Egipat.

6. MOJSIJE

6.1. *Bog se sjeća svoga saveza.* (Izl 1; 2). Bog ima svoj plan s čovjekom. Bog ne napušta svoj narod. Bog je sa svojim. Preko Mojsijeva lika djeca to trebaju doživjeti (str. 67–71).

6.2. *Bog se javlja Mojsiju – „Ja ću biti s tobom.”* (Izl 3,1–7.10–15; 4,1–9. 13. 16–17). Božje ime je Jahve. Značenje toga imena očituje samoga Boga. To doživjeti zadatak je čitavog našeg vjeronauka: Bog jest tu; Bog je za nas; Bog je s nama. To se u punini ostvaruje u Isusu Kristu (str. 71–74).

6.3. *Pasha otkupljenja.* (Pusti moj narod – to je Pasha – prolaz Gospodnji). (Izl 5,1–4; 6,13; 11,10; 12,1.3.6–8; 11–14. 21.28–33; 13,17–19). Starozavjetna Pasha postaje spomen-čin otkupljenja i oslobođenja. Iz spomen-čina izraelske Pashu tumačit ćemo našu Pashu, a Isusovu smrt kao čin otkupljenja i euharistiju po kojoj se događa naše spasenje (str. 75–78)

6.4. *Bog spasava Izraelce.* (Izl 14,5–6. 9–16. 19–31). Događaj kakvog nema u povijesti ljudskog roda: da bi nenaoružani narod robova pobijedio dobro organiziranu vojsku svojih tlačitelja. Sila zla se ne može mjeriti s Božjom moći. Na to nas uvijek iznova podsjećaju liturgija uskrsne noći s obredom krštenja. Isusovu smrt i uskrsnuće doživljavamo kao spasenosni prijelaz iz ropstva zla, grijeha i smrti u slobodu djece Božje. Ovo je temeljno čitanje

uskrsne noći iz koje euharistija crpi snagu za život vjernika. Na ovu temu ćemo se vraćati za Uskrs (str. 70–82).

6.5. *Kruh s neba i voda iz pećine.* (Izl 16,2–4. 12–15; 17,1–7). Ova će nam kateheza pomoći da razumijemo Isusovu riječ kad govori o sebi kao o euharistijskoj hrani u pustinji sadašnjega vremena na putu prema vječnom životu. To je prasluka sakramenta euharistije i krštenja (str. 83–85).

6.6. *Bog daje svom narodu deset zapovijedi – Savez s Bogom.* (Izl 19,1–11,25; 20; 24,3–8.15.18). Savez s Bogom cilj je Izlaska. Označuje ga sam Jahve. Temelj Saveza su deset zapovijedi. Vršenje zapovijedi izraz je vjere i uzvraćena ljubav Bogu. Božje zapovijedi su putokaz za ostvarenje čovjeka, a ne teret ili ograničenje čovjeka (str. 86–89).

6.7. *Izraelci su raskinuli Savez.* (Izl 31,18; 32,7–11. 13–15. 19–26.35). Izraelci hoće opipljivu prisutnost Boga Jahve među sobom. Do izražaja dolazi slaba vjera izraelskog naroda i pokušaj da se Jahvu učini sličnim poganskim bogovima. Naš Bog je blizak i dalek. S Bogom se ne može raspolagati na materijalan način (str. 90–92).

7. *Bog najavljuje Novi savez.* (Jer 31,31–34) Značenje Adventa ili Došašća. Isus je već došao, on dolazi i opet će doći. Bogoslužje u Došašću (str. 93–94).

7.1. *Navještenje Mariji – rodit ćeš Spasitelja.* (Lk 1,26–38). Začet po Duhu Svetom – jedna je od temeljnih istina naše vjere. Isus je Sin Božji. Isus je po Mariji čovjek, a po Duhu Svetom pravi Bog. Isus je s nama Bog. Marija je Bogorodica, Majka Božja (str. 95–97). Molimo Anđeo Gospodnji.

7.2. *Pohod Elizabeti – susret dviju majki.* (Lk 1,39–56). Radujmo se s Marijom, hvalimo Boga njezinom zahvalnom pjesmom (str. 98–1000).

8. BOŽIĆNO VRIJEME

8.1. *Danas vam se rodio Spasitelj – Krist, Gospodin.* (Lk 2,1–21). Božić, Isusov rođendan, naš najradosniji blagdan. Riječ je tijelom postala. Vječni Bog uzeo je naše tijelo. Bog je postao čovjekom (str. 101–104). Što znači: biti dijete?

8.2. *Isus je svjetlo naroda.* (Lk 2,22–38).

Svojim sadržajem ova jedinica pada na blagdan Svijećnice ili Prikazanja Gospodinovog, no ona nam dalje govori o tajni Isusova bića. Isus je uza sve dosadašnje naslova i Utjeha Izraelova i Svjetlo naroda i Otkupljenje Jeruzalema, ali i znak osporavan (str. 105–108).

8.3. *Poklon mudraca Isusu.* (Mt 2,1–12). Blagdan Bogojavljenja. Pogani traže Isusa. Njegov narod ga ne prepoznaje. I mi u mudracima pronadimo svoje predstavnike. Koje ćemo darove donijeti Isusu (str. 109–111)?

8.4. *Sveta obitelj bježi u Egipat.* (Mt 2,13–23). Uvijek će biti onih koji Isusa progone ili onih koji ga žele upoznati. Isus dijeli sudbinu spasenja svoga naroda u kojem je spasenje naviješteno događajima Staroga saveza s Bogom. Egipat je mjesto izraelskog ropstva, ali i utočišta, a sada i Isusova izbavljenja (str. 112–115).

9. ISUS IZ NAZARETA – SIN ČOVJEČJI

9.1. *Dvanaestogodišnji Isus u kući svoga Oca.* (Lk 2,41–52). Upoznajmo mladenački lik Isusa Krista. I mi ćemo aktivno sudjelovati u životu svoje kršćanske zajednice. Hajdemo u dom Gospodnji (str. 116–117).

9.2. *Ivan Krstitelj i Isusovo krštenje.* (Lk 3,1–7. 10–16. 21–23). Upoznajemo tajnu Isusova bića. Isus iz Nazareta, jedan od mnoštva ljudi, do sada nepoznat, označen je na Jordanu kao Mesija–Krist–Pomazanik Božji. Na njemu Duh Sveti ostaje (str. 119–123).

9.3. *Prvi Isusovi učenici.* (Iv 1,35–51). Želimo pokazati kako se postaje Isusovim učenicom koji Isusa dalje naviješta (str. 124–127).

9.4. *Bog nam dolazi u susret.* (Zakej carinik, Lk 19,1–10). Isus je došao potražiti i spasiti izgubljeno. *Bogoslužje riječi, pokorničko bogoslužje* (str. 224–226). Možemo se promijeniti.

10. ISUS JE SIN BOŽJI – PREDSLIKE EUHARISTIJE

10.1. *Isus je pretvorio vodu u vino.* (Svadba u Kani, Iv 2,1–11). Pretvaranje vode u vino nagoviješta događaj koji će se zbiti na Posljednjoj večeri. Značenje vina u ljudskom životu: radost i zajedništvo. Svadba je kao gozba prasluka euharistije (str. 128–130).

10.2. *Isus nahrani pet tisuća ljudi.* (Iv 6,1–15). Djeca trebaju osjetiti da Isus vidi potrebu ljudi. Što je Isus tražio od učenika traži i od nas. Isus želi da učenici dijele s narodom po-

trebu i kruh, a zatim u znaku dijeljenja kruha daje im osjetiti puninu Božjega dara. Na Posljednjoj večeri će to do kraja ostvariti (str. 131–133).

10.3. *Isus ide po vodi.* (Mt 14,22–33). Isus pokazuje da ima vlast nad vinom, nad kruhom i nad svojim ovozemaljskim tijelom. Isus ima božansku moć. Probudimo u djeci povjerenje u Isusa (str. 134–136).

10.4. *Isus reče: „Ja sam kruh života”.* (Iv 6,22–27. 33–34. 48–58. 60. 66–69). Tko vjeruje da je Isus dar s neba, vjerovat će da je on i kruh za život svijeta. Značenje kruha u životu. Radujmo se što ćemo uskoro primati Kruh života – tijelo Kristovo (str. 137–140).

10.5. *Isus je gospodar života i smrti.* (Mk 5,21–43). Isus traži vjeru u svoju osobu, za svoja djela. Vjera je presudna u ovozemaljskom životu. Bez vjere se ne može u vječni život. Bez takve vjere nema ni euharistije (str. 151–154).

10.6. *Isus je pravi pastir.* Pokorničko slavlje. (Iv 10,10–15.17). U ovom pokorničkom slavlju cilj nam je da djeca dožive i shvate što Isus čini za spasenje ljudi (str. 234–235).

11. VELIKI ILI SVETI TJEDAN

11.1. *Isus ulazi kao kralj u Jeruzalem – Cvjetnica.* (Mt 21,1–11). Cilj nam je uvesti djecu u slavljenje nedjelje Cvjetnice, pri čemu glavno mjesto ima Isusova muka.

11.2. *Posljednja večera – Veliki četvrtak.* (Lk 22,7–16 i liturgijski tekst). Želimo djeci usaditi na zoran način biblijsku poduku za ono što se dogodilo na Posljednjoj večeri. Porijeklo svete mise.

1. Što je bila Posljednja večera prema Starom savezu?

2. Što je Posljednja večera kao Isusov spomen u Novom savezu.

11.3. *Isus nam je dao primjer.* (Iv 13,1–15). Na Posljednjoj večeri dogodilo se nešto nevjerojatno. Isus je pokazao da ne želi biti svojim učenicima samo učitelj i prijatelj nego i sluga. Isus je htio svojim poniženjem pokazati učenicima koliko ih Bog po njemu ljubi. Dao im je nalog da i oni jedni drugima na takav način iskazuju ljubav. Ako u ovoj katehezi to shvatimo, sve smo naučili (str. 164–167).

11.3. *Isus na Maslinskoj gori.* (Smrtna muka

i izdaja Lk 22,19–53). Protumačimo djeci Isusov strah i tjeskobu uoči pregorke muke. Isus je trpio kao što svaki čovjek trpi, ali još i više jer je znao sve što će se zbiti, dok mi to ne znamo. Isus dragovoljno ide u smrt radi našega spasenja (str. 168–171).

11.4. *Petar je bio slabić.* (Lk 22,54–62). Pokorničko slavlje. Ispit savjesti i pokajanje u korizmi. Priprava za Uskrs. U kušnji i času slabosti čovjeku se može svašta dogoditi (str. 172–174).

11.5. *Suđenje Isusu.* (Mt 26,59–67; 27, 1–5; 11–16. 20–31). Pokažimo djeci kakvi mogu biti ljudi. Isus je bio osuđen najprije vjerski, da huli na Boga jer je rekao: „Sin sam Božji”, a jer to Rimljanima za smrtnu osudu nije bilo dovoljno, osudili su ga i politički. Potaknimo djecu na ljubav prema Isusu koji je za nas dragovoljno trpio (str. 175–180).

11.6. *Križni put i raspeće.* (Lk 23,26–28. 32–43). Sadržaj je ove kateheze poznat djeci i iz pučke pobožnosti, napose iz križnog puta. Glavni nam je cilj da u svakom patniku prepoznamo raspetoga Krista. Svoje patnje u misi po darovima kruha i vina stapamo sa žrtvom Isusa Krista (str. 181–184). Tko Isusa ljubi ostaje s njime i u bolesti i smrti.

11.7. *Isus umire na križu – Veliki petak.* (Iv 19,25–30; Lk 23,44–46; Mk 15,34–39; Mt 27,48–52). U događaju Isusove smrti na križu dogodilo se naše otkupljenje. To je jedinstvena žrtva Novoga saveza u koju se uključujemo kad slavimo sakramente, posebno euharistiju. U misi se posadašnjuje Isusova žrtva na križu. U misi se događa tajanstvena razmjena naših i Božjih darova. Tako sudjelujemo kod mise (str. 185–189).

11.8. *Isusov pogreb i straže na grobu.* (Iv 19,31–42; Mt 27,62–66). Isusova je žrtva izvršena. Jaganjac je zaklan. Otvaraju se vrata nebeskog života za pravedne koji su čekali ovaj čas. Uočimo: i poslije Isusove smrti na Isusu se ispunjavu Pisma. U tu svrhu čitamo s djecom pjesmu o Sluzi Jahvinu iz proroka Izaije (str. 190–194).

12. SLAVIMO USKRS

12.1. *Isus je uskrsnuo od mrtvih.* (Mt 28, 1–15). Radujemo se što je Isus jači od zla, grijeha i smrti. Isusovo je uskrsnuće temelj naše

vjere (str. 195–198).

12.2. *Mene posla Otac i ja šaljem vas.* (Iv 20,19–31). Isus, raspeti i uskrsli Gospodin, ponovno sabire svoje učenike. Daje im od svoga Duha, svoj mir i vlast opraštati grijeh. Učenici će od sada raditi ono što je do sada činio sam Isus. Učenici će svim ljudima propovijedati Božje spasenje i oprostjenje, i u Isusovo će ime opraštati grijeh. Probudimo doživljaje i iskustva: Bog nas ljubi unatoč našoj grešnosti, oprašta svakome tko se želi popraviti. Bog želi da budemo radosni (str. 199–202).

12.3. *Pasi ovce moje – Petrova pastirska služba.* (Iv 21,1–17). Uskrsli Isus živi svoj novi život. Uskrsnuli Isus se vraća svom Ocu, a Petar nastavlja vrhovno vodstvo njegove Crkve. Isus za tu službu od Petra traži predanje, vjeru i ljubav. Tumačimo znakove koji će nam pomoći razumijevanju sakramenata i doživljavanja života u Crkvi (str. 207–211).

12.4. *Isusovo uzašašće* (Dj 1,3–14). Isus odlazi Ocu nebeskomu i ostaje zauvijek s nama! Dozovimo djeci u pamet da je za Isusa nebo bilo uvijek otvoreno. Ni Isus nije gledao Oca svojim zemaljskim očima. On sam i cijelo njegovo djelo proizlazi od Oca, ostaje s nama u znakovima koje zovemo sakramenti i sada se k Ocu vraća. Učenici se doživljavaju kao zajednica vjernika (str. 215–218).

12.5. *Isus šalje Duha Svetoga – rođendan Crkve.* (Dj 2,1–8.14.22–24; 32–47). Duh Sveti daje život Crkvi, daje moć sakramentima da u njima sam Isus Krist bude djelotvoran. Upoznajmo zato treću božansku osobu – Duha Svetoga (str. 219–223).

13. PRIPREMA NA SUSRET S ISUSOM

KRISTOM U SAKRAMENTU ISPOVIJEDI I PRIČESTI.

13.1. *Bog ljubi čovjeka onakvog kakav jest.* (*Prispodoba* o milosrdnom ocu: Lk 15,11–32). Djeca trebaju doživjeti dobrotu Božju i ljubav prema čovjeku. Na liku mlađeg sina nalazimo *točke priprave za dobru ispovijed.* Ne zaboravimo ni starijeg sina koji se također mora promijeniti (str. 236–240).

13.2. *Isus je uvijek s nama u znakovima kruha i vina.* Kako slavimo euharistijsko slavlje, svetu misu. Što znači slaviti u našem životu? S djecom slavimo u tjednu „Pokazne mise” u kojima im tumačimo sve o misnom slavlju. Držimo se glavne podjele euharistijskog slavlja kako ga ne bismo previše rascjepkali pa se djeca ne bi mogla snaći (str. 241–243). Čitanja uzimamo iz priručnika tako da spajamo Stari i Novi savez te ujedno zaokružujemo pripremu na sakramente.

13.3. *Primamo tijelo i krv Kristovu.* Opće i praktične upute za prvu ispovijed i pričest (str. 244–247).

Napomena: U nacrtu plana i programa za drugu godinu nismo donosili prijedloge za roditeljske sastanke, kao što je to učinjeno za prvu godinu. Uz opće i praktične upute naznačene pod zadnjom točkom 13,3 vjeroučitelj će naći prijedloge programa za rad s roditeljima u priručniku pod naslovom: Sadržaj neposredne pouke za prvu pričest; Nastavne jedinice koje je potrebno obraditi; Rad s roditeljima; Organiziranje liturgije (str. 18–20); Put obraćanja za roditelje. Materijal za pokorničko slavlje. (Zakej za odrasle, Lk 19,1–10, str. 227–230).